

Sügishallade aegu

Vambola Raudsepp

Luulesõna on kõlanud juba aegade hämaruses ning saadab meid tänapäeval ja ka tulevikus tundmatutesse aegadesse. Me vajame luulet kui puhast rohelist ümbrust ja luule puudumist tajume alles siis, kui oleme sattunud kultuurikaugesse seltskonda.

Soov end värsiridades väljendada oli minus juba põhikooli ajal ja kestab tänapäevani. Nii on kogunenud hulk sahtlisse kirjutatud (biograafilisi) luuletusi, sh võru keeles, mida aegajalt loen uuesti ning teen sealt ka noppeid iseseisva väljaande jaoks.

Olid ajad, mil võru keel oli häbistatud, alavääristatud. Tundsin aastakümneid tagasi, et nii see jääda ei saa. Seepärast kirjutasin värsiridu pidevalt oma kodu-emakeeles, tollases sõnaseades, mida nüüd nimetan Sõmerpalu sõnapruugiks.

Õnneks luulekogude ilmumine ei lõpe kunagi, sest ikka ja jälle leidub inimesi, kes luulet loevad, armastavad ja sellest innustuvad.

Vambola Raudsepp
Koorastes

Noppeid aastatest 1956–2022

Eluhetk • Tulek • Juured Sangastes • Külakool • Talveaeg
Tänuikkus • Rahvusülikool • Kohakajastus • November
Ootusaeg • Jõulumüsteerium • Sõnum • Nad tulid • Eesõigus
Roosiaia õied-okkad • Karje • Vaba(duse)langus • Kaduva kaja
Elukaar • Kutse • XXII sajand

Eluhetk

Imetlen ülevat vaimset vaikust
ja pühakoja kõrgeid võlve.
Väldin väiklast jõllivat kõrkust;
usaldan sirguvat sugupõlve.

Kardan agressiivset andetust,
kus tühjus hõivab mind tihti.
Ma palun meeletuile andestust
ja eksinuile selget elusihti.

Töös-palves kallis iga eluhetk,
kuniks kostub lgaviku hõik.
Küll palvevaiba valmis saan,
kui särama lööb kutsuv täht.

Siis jätan maha ilma-maa
ja ajatusse lendlen-lähen.
Kaugelt näen – väike Isamaa,
kus õnneks vajame nii vähe.

Tulek

*Põrmust oled sa võetud ja
põrmuks pead sa saama.*

Põrmust. Avaruse sügavikust,
komeedi kantud tähetolmust,
sugujuurtest, omas väärtusruumis,
Looja loovutatud vaimsusest
Eestimaale alamaks.

Kõiksusega kooskõlas elukaar,
eneseteostus töös ja palves,
Õpetaja sõnade juhises.

Armastuses, usus ja lootuses,
Tema taastuleku ootuses,
elu ligimeste hüvanguks.

Juured Sangastes

Üllalt kõlab sõna – Sangaste,
kõrgusse, Eesti arenguaste.
Krahv Berg, ilmamees, aristokraat,
kel Tartu Ülikooli audoktori kraad.

Loss, viljelus, aretus, uus tõug –
maaelu edasiviiv edumeelne jõud.
Bergi visa tööd ja teaduselu,
vaevalt ammendab üks loetelu.

Laiali läinud siit talumeeste teed,
kaasas krahvi kombes ja ideed.
Meil kivist põlde isaisad kündnud;
nii talutares mitmeid põlvi sündinud.

Meeles lastemängud isekeskis –
valmis Tagametsa oja vesiveski;
kuis koolilaua õlilambi valgus,
poiste võimsaks vaimujõuks paisus.

Elatud koos ränk-raskeid aegu,
äng, vaesus – meenuvad veel praegu.
Siit lisa saanud eesti sugu
ja ehe isamaine mõttelugu.

Töötuses perepoeg andis elu,
et kaitse saaks kodu ja eesti pere.
Vabaduse hind: võidud-kaotused,
vaba Isamaa ja sinav taevalaotus.

Uhked, kel sugujuured Sangastes;
ja kui veel oma polka büüne peal.

Külakool

On Eesti ärkamisaja juured
igas tares, külas, klassiruumis.
Kreutzwald, Koidula, Jakobson –
igas haridustempli südames on.

Mil kogu maale koolid andsid näo,
sai Eesti oma riigi vahval vaimuväel.
Vankumatu tahe, siht ja hool –
vormis kindlalt meisse oma kool.

Külakool – oma aja lastetuba,
seal küsida tuli alati luba.
Rüblük, varatu, va vääritu,
võõraste silmis väärtusetu.

Vajas laps vanemlikku hellust,
pakkus tollane aeg vaid julmust.
Alati enda eest olla tuli väljas –
kas tühi kõht või lausa näljas.

Läksid aastad, avastused, soovid –
kurbuses kõik võib kokku võtta:
karjalastel võõra talu hoovis,
jäid lustimängud mängimata.

Külakool kadus õige varsti –
meenuma jääb talutare kitsus.
Ehkki sõdades äng, vaesus, ainsus,
meil kallis kooli ärgas vaimsus.

Talveaeg

Kas neid talvi taga kaebad,
kui külmal paukus aiateibas,
40 pügalat pakast väljas,
lambanahkne kaskas seljas.

Siras Suur-Vanker Põhjataevas,
oli siis metsloom näljas, vaevas.
Kuri susi lauda ümber nuhkis,
räästa all lumehang nii uhke.

Ei jäänud elu seisma külmal a'al:
loom sai süüa, tuba soojaks kütta.
Veel pika saega mindi metsa,
siiga-saaga talvekütet võtma.

Laps väljas rõõmus, punapõskne,
terviseks saunamõnu harrastas.
Külmas lumehanges karastas
ja siis kuuma saunalava nautles.

Tänulikkus

Jaan Pikale (1877–1968)

Eellased elavad üle oma aja,
jääb meile nende (vaimu)rikkus.
Saadab sugupõlvi suunav kaja;
pärandist järeltulija tänulikkus.

Talu karmilt kurnas noori käsi,
tekkis lihastöö kurikuulus kultus.
Sulaspoiss ülikooli eemalt nägi,
samas lootus sisse saada kustus.

Kasin vanematekodu aineiline tugi,
tähtsam soojad südametuksed.
Tungiv genuiinne teadmiste huvi,
lastele paotas suurkooli ukсед.

Kasvav rikkus võimalusi jagab,
toimivad juurtest päritud geenid.
Etnose jätkusuutlikkuse tagab,
väärtusvereringe ja terved veenid.

Rahvusülikool

AD 1944

Tartu suitsvaist varemeist,
kodumaale jäänud parimaist –
nende kindel tahe, töö ja hool,
taaselustus Rahvusülikool.

Jäi kestma traditsioonide ime,
ehkki TRÜks muudeti nime.
Läbiti kõik ohtlikud kurvid,
eesti keele ja meelega turvil.

Tekkis teadlas-haritlase liit,
vaba riigi tulevikku viit.
Eesti kestva arengu garantii,
ka siis, kui oli veel N.Liit.

Oma alma mater, Eestit toitev,
teadus-haridus-kultuuri tempel.
Ülikooli lugu rääkiv vimpel,
tavade unikaalsust mõistev.

Kohakajastus

Kooraste Tamme-Kusto

Kevadpäike püüab altilt hetki
oru nõlval; sinililled hange kõrval,
jääpangad kirka jõe kaldal.
Toomel, vahtral lehepungad valmid,
põllu ääres, metsa veerel kasvualged.

Koht kutsuv, kütkestav, roherüpes;
lilli, linde, rõõmsaid hetki igal rajal,
ja kuld kollast kurbust sügisajal.
Eesti-Šveitsiks peetud. Me uhkus.
Parun Ungern-Sternberg siin puhkas.

Taamal järsk-kõrge Kõrgemägi,
kus peitub Taara muistne eluvägi.
Peeti palveid, rituaale, loitsu,
veel varahommikul, enne koitu.
Siin Erika Alandi sünnikodu.

Töös-talendis pere näidistalu rajas –
Eesti kodu, üllad kombed, tavad.
Oli lastel lusti – kilked, naer, nutt;
suverõõmud – veskitammis suplus.
Talus toimetused, aina töö ja rutt.

Elutormid, rajud siit üle käinud,
koht purunenud peresid näinud.
Jäänd alles vanad puud ja varemed.
Leiad nüüd end mälestuste keskel –
kujutluses tammeallee, jõgi, veski ...

November

Hirmulugu

Jälle teda nähti santide öös,
ringi kolab üks surnud mees.
Jälgilt uilgab ja lokku lööb,
põlev tondilõust endal ees.

Hobuna külateel ratsutab,
kurjalt puristab-matsutab.
Luusib tarede akende taga,
ega's sel ööl keegi maga.

Elas metsakurus röövlipesa –
vargad, kel koletud lapsed.
Seal tares poeg tappis isa,
laiba põranda alla ta mattis.

Too'st veretööst kõneldi kaua –
tapetud mees, autu, alatu.
Võiks temagi leida kalmuhaua –
mõrtsukas, kõigi poolt põlatud.

Ootusaeg

AD 1959

Kuivadest okstest teen praksuva lõkke,
nii hämaras metsas sai valge tsõõr.

Tule juures tulevad adventiaja mõtted,
ja puhas lapseea jõulurõõm.

Üks puu raksat', siis vakka jäi tuul,
seal ehmus vast mõni lind või loom.

Ringis tõrvane õhk – külm ja karske,
siin meel ja mõtted lumised, värsked.

Kellaosutid ongi juba kesköö tunnil,
aeg virguda ja koduteed minna.

Lõke ja jõulupuu jäävad metsa,
ega kuuske tahagi tuppä võtta.

Jõulumüsteerium

Laual küünlad, jõluehted;
album, piibel, paar laululehte.
Jõuluõhtu õnnis rahulolu.
Trööstigem, kel kurvad olud.

Oma riik, maailma õnnesaar.
Välkkirgas ellu sissevaatus,
kus laotub iseenda elukaar,
kaasaja karge inimsaatus.

Hetk: iialgi, või siiski hilja –
säras järsku valguse leek.
Õnn näha maa küpseid vilju,
jõuluvärvis rikkal eluteel.

Keskööl lastehäälne Püha öö,
hümn väärtustatud elutööle.
Meid hõivanud loobumiste laeng;
on armastuse, andide aeg.

Sõnum

Vaiksel metsajärve veel
iseenda peegelpilti näen.
Veel on vägi, võim me üle,
tal on mõistus, oma keel.

Vaikus heliseb. Sel on sõnum.
Ega adugi kogu seda rikkust;
inimvõimete piiride pikkust:
keelte helisagedused ei kattu.

Peegli taga teine reaalsus –
vaimsus, ideed, ka headus.
Vesi kutsub, tõrjub ja kohutab,
ta müstika paelub ja lohutab.

Nad tulid

August 1944

Päiksepoiss vainult tormas,
lilleõied mõlemas käes.
Hetk hiljem tolmutormis,
teid purustasid tankiväed.

Järsku õu sai sõdalasi täis.
Võikalt veristati lammas,
rümp auravas veres veel lamas.
Pilt jätk-jälestav lapsele näis.

Rinne õhtuks paigale kaevus,
pommid, vinguvad kuulid ...
Pere keldrisse varjus;
palvesõnad emal huulil.

Naabritare põlevad palgid
valgustasid augustiööd.
Nii äkki karmistusid palged;
ängistas külla toodud tapatöö.

Eesõigus

pavlik-morozovlik

On koputajal kaitstud eesõigus,
aumehena õigusruumi lõimub.

Õpiajal tublid noorte juhid,
au sees, kuid ikka pisut nuhid.

Ohver kaitsetu, alandatud, alasti;
seekord õnneks vaid palatis.

Noh, miski läks väga valesti.
Ikka juhtub – ega's nüüd alati.

Aus nuhk, kohtunik ja timukas;
kes mäletab – oli raisk, limukas.

Jääb kostma iga pöörde, võimu ajal,
koputaja hinnas kop-kop kaja.

Roosiaia õied-okkad

Sisenen pühasse puhkeparki,
kus valitseb totaalne tarkus.
Seal ausus ja hea tahte laeng,
toimib täiuslik kvaliteetaeg.

Armunud jutlevad filosoofiast,
ideedest, kunstist, poeesiast ...
Õied, valgus, puhtus ja ilu –
õdus, lihtne taevalik ime.

Paitab mõtteid õhkõrn aimdus –
peagi valitseb meil ülim vaimsus.
Kuid eluvõitlus hõimlasi hülgab,
sõpruskond vennaarmu salgab.

Vaeseid võikalt jõllitav egoism,
õelusest johtuv idiotism.
On intelligendil traditsioonid,
eliidil ahtad ambitsioonid.

Mõistust pimestav politism,
ajupesu salakaval lobism.
Veel teravaokkeline tõrjutus,
tagaplaanil headus, haritus.

On inimhõõtmes mõistatusi,
tavasid eiravaid eksitusi.

Karje

Headus varjab väetit süles,
selg kaitsetu, rünnatud ülalt.
Julmalt salvavad nooled ja noad,
usk veel sõprade, kaaslaste toel.

Vihkab väeti heasoovija nõrkust,
aktsepteeritud häbitus ja kõrkus.
Kasvab kurjus headuse rüpes,
hoolivusel kuristikuhüpped.

Risk kukkuda, kaduda iga hetk;
vaikija tee kesk möllavat melu.
Headus – äravisatud, kasutu lelu,
teistele elatud tühine elu.

Headus eeldab jõudu ja vabadust,
seista silmitsi kurjaga, võidelda!
Nurjatu moraal leiab vabandust,
nii talume jäätise julma alandust.

Vaba(duse)langus

Kuuri alt leiti läbipekstud laip;
räägiti – kaabakas, pommija, raisk.

Üsna kõhetu, nälginud näis,
pealegi parasjagu parasiite täis.

Kordi tänavalt tõstetud, kaineris olnud,
sugulasi-tuttavaid tal kusagil polnud.

Küll teda ninnu-nännutatud, aidatud;
hiljem vaene abitu varguselt tabatud.

Kas nüüd ilmsi, või kes seda adus,
laip korrapealt olematusse kadus.

Oli ta mõnu ja vabadust maitsnud,
andmekaitse poolt hoolikalt kaitstud.

Kaduva kaja

Loojuva päiksekiirtes lehis,
pargi kollane sügise ehis.
Pikenevad kaskede varjud,
punetavad pihlapuu marjad.

Näen – järve kohal liugleb luik,
taamal sookure kile-kurblik hõik.
Mööduvaid hetki mõõdab Kronos,
elutee tormilaineid – Kairos.

Sisemine kompass – suund heale:
tõus läbi ligase pori ja alatuste,
kadeduse, kannatuste-alanduste,
üheks Eesti patriootide reale.

Olid otsingud elukaare seniidi eel –
parimad päevad loomingu teel.
Nüüd, mil jõuad üle loome-ea raja,
üht – vaid loodu imetlust vajad.

Tõik: on kodeeritud maine melu;
Linnuteele – kogu elatud elu.
Minu Tee – seisab seal tiitellehel;
mõttelugu, ajalik langus ja edu.

Elukaar

Kui aastaid oli alles viis,
kõik jäävalt kindel tundus siis:
et nooreks jäävad isa-ema
ja taas tuleb õites kevad.

Lennult täitus kakskümmend viis,
aeg argi-abiellu viis.
Lõppend õpiaastad, ülikool,
tuli töö ja pereelust hool.

Tippphetked – nelikümmend viis,
rutiinsus päev-päevalt vältab.
Soov õnnemaale minna siit.
Ärkad, poeg oma pruuti näitab.

Kurb-nukker kuuskümmend viis,
julm areng elutöö kaasa viis.
Käes küpsuse nautimise iga,
ega's terviselgi veel viga.

Ees kaheksakümmend viis –
kodusoojus, vaimsus kallis aare.
Avardunud rahulolu raamid,
nüüd filosoofia ja eluraamat.

Kutse

Vanal pehkinud õunapuul,
pisar-märjad annid sügiskuul.

Peenral norutab sügishallas lill;
kõigel elaval väärikas hind.

Oksal kulli räsitud rändlind,
maha jäänud lahkunud parvest.
Kaduv juba esitab lõpparvet.

Jäiseks muutunud põhjatuuled;
hõige Suure Tundmatu huultelt.

Hüvastijätt lahkunud suvele –
on aeg minna pikale unele.

*Mulle võõras on sinu saatus,
sinu nimi, su isamaatus.*

Bernard Kangro.

XXII sajand

Veel sündimata lastele

Tulevik tuleb adumatu,
kordumatu, ajavaos kadumatu.
Tapvad tavad vs kombetus.
Kodude aimatav kaitsetus.

Juurtetus. Kurjus. Mälutus.
Tõeks tolereeritud meeletus.
Arutu altruism, isamaatus.
Vabalt valitud emakeeletus.

Saab lahenduse see mõistatus
kui üks ootamatu üllatus:
võõra pakutud almus,
või aimatav Kolgata julmus ...

Võro kiil
Sõmmõrpalo sõnapruuk

AD 1640 • Vaikusõ aig • Keisririigi soldat • Laadalõ
Nii om säedü • Jõuluaig • Käo kuuludus • Sõa'mehe haud
Ikulaul • Üts helü nii lõpudu hell • Kosä'lisõ • Önnõlik paar
Jõulukuu viimäne palvus • Sabalisõ • Kar'asuu katsiku
Pühäjõel • Pühä koda

AD 1640

Ku' Gutsloff, Urvastõ kerkoherr,
Piiblit mi' kiilde tahtsõ panda,
sis arva-es kiäki, määrest rikkust
ta võis Tartto-Võromaalõ anda.

Oll' palvin Urvastõ, uma rahva miilt
ja nii sai Jumalagõ kõnõldõ umma kiilt.

Peräst piibel paksus raamadus sai
ja kirä'sõna kuuli oppusõs võedi.

Esi ta Talnan katku kuuli. Unõhdeti.
Tõösõ mehe' kogonesti suurõs tetti.

Vaikusõ aig

Üle pikä ao ma kodotalo tarrõ sai',
sääl kurbdus, tüh'üs vasta kai.
Imä uma tervüse siiä jätse maa'ha,
esäl surmani kõhä lõppõ' es taha.

Oll' siin karskust, olõ-es rikkust,
latsõkari imä saban – alla meetri pikkust.
Ku' linnupoja lindsivä – tarrõ-vällä ikka,
huuv täüs oll' naaru, hõikit, ikku.

Ku' äkki laia ilma kõik sist lätsivä,
vanna tarrõ väeti' maa'ha jätsivä.
Ummi latsilõ taha-es säänest hätä,
miä mi' noorõn elon saimi nätä.

Nüüt õigus om tähtsämb ku' tõdõ.
Täkku täüs mõnuking mölläs ku' sõgõ.
Või velles saada uma sõsar,
ja kodotalo tõprast sarvigõ põdõr.

Miildü-ei mullõ a'ada halõdat juttu',
õlõ-es täämbägi kohkihõ ruttu.
Ütsindä ummi mõttigõ olõ, otsi vaikust,
taha-ei tarrõ võõrast valskust.

Keisririigi soldat

Vana-Antsla tsaari sõamehele

Miis kreisi nekrutite siäst,
tull' haavun tagasi Vinne-Türgi sõ'ast.
Türkläsile tublilt tinna andsõ,
peräst võera usu vihha indäs kandsõ.

Soldat Õigeusun mulda matõti,
uhkõ raudrist rinna pääle säteti.
Havvalõ sangar nime sai graniidin,
latsõ keisri almust kaema viidi.

Silmä' viin prazdniku a'al lauldi:
Bože tsarja hrani slavnõi deržavnõi ...
Ku' papp lampi pühä vingugõ tuulasi,
latsõlats sis õnnis'laulu kullõlsi.

Oll'i ustava kõik na' keisrikroonilõ,
tõstõtu ummamuudu troonilõ –
Krimmi sõ'an kuulsas saanu',
vai sis tapatalgun kaoma jäänü'.

Laadalõ

Viirü' vangõr Võro poolõ,
liira-laara laada pääle.
Korvin tsia põrsakõsõ,
rõngassaba' roosakõsõ.

"Tavaar mul aus – tulõ osta',
kae' üle – midä kostat!".

Kaup sai kokko, raha pei'u,
nüüt muutkui õkva puuti.
Laadasaia', aga muudki,
Võro liinast kodo tuudi.

Miä tiidse tuust viil väiko lats,
ku' laadalisõ karmanin
ka üts väiko tubli naps.

Nii om säedü

Küll latsöpölvõn ikkõ sai,
ku' kull tsiukõsõ är' vei,
vai susi võsan tallõ' sei'.

Latsõkõnõ – om nii säedü
Taivaesä indä puult:
ku' ilma tulõ väiko, väedi,
är' süväs kõvõmba suun.

Jäi miilde imält saadu oppus:
om kur'äst luudu taa ilm –
tuuperäst, armas, illos ja julm.

Jõuluaig

Aasta viimädsel külmäl kuul'
ku' säräsi vaigunõ kuusõpuu;
ütli uma usun mi' Matu Ats,
et ilma sünnüs üts õnnis lats.

Tulõ tõistrõ Tagamõtsa tarrõ,
suurdõ perre, hällü Jõuluüün.
Uma pääle tuu lats kõik võtt'
inemiste lunastuse tüü.

Om Jõuluüü õnnis üle ilma.
Ku' vaba Soomõ raadiun
laulsõ kerkokuur Pühä üüd,
sis imä rätinukagõ pühkse silmä.

Nüüt mitmit Issändä aastit lännü,
õnne ja kurbdust olõmi nännü.
Tagamõtsa ammu jo varõmin,
tullu' Lunastaja iks mi' süämin.

Käo kuuludus

AD 1949

Tuu talotarõ peräst hävisi,
kos kägu kur'ält kukman kävi.

Säält peremiis sõ'an hukka sai
ja takkaperrä löüdmädä jäi.

Poig sai mennä Kurõnurmõ kuuli,
ku' joba külmäl talvõkuul kuuli.

Vast paar aastat müüdä läts,
ku' mörvar per'naasõ tapsõ.

Külämehe' tuud hirmutüüd näivä';
Prassipallu kats kalmu maa'ha jäivä'.

Ku' kägu kur'ält käü hoovi pääl,
sis olõ-i luuta inämb hääd.

Sõa'mehe haud

Muistsõ mõtsa kurb sügüse laul,
sääl om üts Saksa sõduri haud.

Kiäki koskilt vei sinna viil liilia –
tuu naanõ sis vast Tsiberihe viidi.

Kõrd kummitust seeneline heitü,
surmahirmun juussõ tihnikuhe peitu.

Sosist' – puhmast tõsõsi üts valgõ sark
ja sis äkki taivahe kattõ är'.

Kõnõldõs – löüä-ei võõras siin asu,
koolnu sõa'miis Koorastõn rahu.

Ikulaul

Üts ori iksõ takan umma jalarauda
ja isändät, kiä piitsa timäl andsõ.

Muistu jääs' iks ülläs ja kallis:
olõ-i käsk'ia piits tuulõ' nii vallus,
kiä härdält uma isändäle allus.

Kõrragõ kostsõ üts kaugõ hõik
ja kannatusõl tull'gi lõpp –
ori esi kanti kodo-kalmu hauda.

Paar tsilka silmävett vanalt naasõlt,
kiä halõts' haa man esi-innäst,
ku' kirstulõ poedi liivast pinnast.

Üts helü nii lõpudu hell

Hüväste, Kurõnurmõ kuul

Kurk jääs' kitsas, rinnun pistse',
võssa kasunu tuu tühermaa.
Kõik ku' koon: peie, ristse –
kurva' Kurõnurmõ ra'a.

Kõlises vana koolikell,
kaugõl huudas rongi hõik.
Hetk, helü nii lõpmada hell.
Kuul ku' tõsõs, ja kaoski kõik.

Miilde tulõ – kõik miä ammu:
sekkä nall'a, vigur'juttu.
Küläkuul käü-es suurdõ sammu,
nii kattõ kesk kiirenevät ruttu.

Lavvan viil süä sa laulat,
võõrustõs vana õpõtaja.
Mõttin umma' Urvastõ havva,
nu' sama kooli lõpõtaja'.

Kurk jääs' kitsas, rinnun pistse',
võssa kasunu külä kõnnira'a'.
Kõik ku' koon: peie, ristse –
Kurõnurmõ kaonu a'a'.

Kosä'lisõ

Naabritalo tütar illos, nuur,
ku' kütse ladvaupin uman puun.
Timä talo ümbre tiirli kosä'lisi,
õkva nigu miipuu manu mehiläsi.

Esä hullupöörä vihha täüs ja kuri,
pinil ilgõ hamba, püstün turi.
Tull' poissõ egäst ilmakaarõst,
peretütär nuid vaid vällä naarsõ.

Tull' sis üts tõtõ tüü- ja pillimiis,
pini parõmb sõbõr, astsõ iin.
Küll pini kosä'lisi-inemisi tund'
ja truult valv' perekunna und.

Õnnõlik paar

Oll' kunnatütrel suvõl suur murõ,
kuni löüdse umalõ sõbras kurõ.

Kurõpoiss oll' nii illos ja nuur
ja kunna armastus ilmaduma suur.

Ütli armas kunn: Sa süü mu' ää,
nii om mi' mõlõmbi armul hää.

Taha' olla su makus saak
ja mi'st saa üts õnnõlik paar.

Jõulukuu viimäne palvus

Aleksander Toomele

Külä suu veeren mõtsatukk,
tii läbi tihniku – liganõ ja räpp.
Pühä hengen, õilus ümberringi,
padrik täüs ku' koolu' hengi.

Kõik är' keeledü, a kaiblõminõ lubadu,
võera silmä' seurasivä ku' arudu.
Säält sakõst läbi tull' naabritaat,
pühä õnnist' taivaesält saama.

Mi' talotarõ vanast raadiust
jummalasõnna sis Soomest kullõldi.
Hardushetkil taat põrmandõl põlvidi,
laulsõ, egät sõnna üten ütli.

Hengerahu pallõsi kodolõ, küläle,
kiä kur'äläbi kannativä.
Taat õnnist' rahu sai soome kiili,
a joba külmäkuul ta kalmule viidi.

Sabalisõ

Midä tahtsõ, tuud sai,
lats pedi olõma vait ja pai.
Mõtõldi-tetti kõik ta iist,
nii kasusi sabagõ miis.

Ütsindä jäi. Oll'gi vaba;
limukas, pruugi-es suud.
Egä es mõista ka muud,
ku' lipudi suurdõlõ sapa.

Elupõrgu sabagõ saadan
lүү tantsu nüüt ku' kabjalinõ;
saa kõkõ midä egänes saada –
nii õndsas saava' sabalisõ.

Kar'asuu katsiku

Katke muistendist

Üts mõistatus om Kar'asuu,
nii kostsõ vana rahva suu.
Suu uma kalli puhta vii,
itta-läände kõrragõ vii.

Oll' kats tütärt sõsarõkõst,
õkva ku' lätteviin mõst'.
Sis veivä Vikera ja Virma
peiupoisi' sist är' laia ilma.

Jäi leinama Kar'asuu taat,
iksõ, ku' pilk vikerkaart saat'.
Ja pisar pösölõ valgu,
ku' üün helkse põh'avalgus.

Pühäjõel

Näet hetki elon imelisi,
ku' täüskuu jõen viige hullas.
Ku' hiien üts nuur inemine
tõõsõ kandlõmängu kullõs.

Hää hiietsõõri võimas vägi,
kõik valla noorõ' kokko tõi.
Külän kõigil meelen Harjumägi
ja kirka virveviige Pühajõgi.

Oll' ammu' aigu, nälä'hädä, ikaldust –
ku' veski vihagõ purus lüüdi.
Muistva latsõgi tuud kakõlust –
iks viiveski jäi sis süüdü.

Sai Pühajõele uma palvõkoht,
kos kävvas loitsman ikka viil.
Om täämbä sääl üts tõõnõ oht –
kas täüskuu löüd viil puhta vii.

Pühä koda

Pühä, pühä üts Võromaa koda,
Maarjamaa kaguveere pääl.

Sääl mu kaugõ latsõpõlvõ silmin,
korgõl, Tammõsilla mõtsa virvin,
nii sakõst näi' altripilti rünkpilvin.

Mäletä', ku' sinilill lumõn õie lahti lei
ja rästäs Lõunast häid sõnnu tõi.

Vilbusuu kaili' kummargin palvin
ja Matuoja kats vellekest pedäjät
õnnistivä mu muretit päivi.

Oli' Häniken kindlus mu ümbre sääl
ja pühäkoda esiindä seen.

**Vambola Raudsepp (1941) sündinud Võrumaal.
Prof. D Sc econ. Kauaaegne õppejõud Tartu Ülikoolis.
Koduloo- ja genealoogiahuviline.**

*Kardan agressiivset
andetust, kus tühjus hõivab
mind tihti ...*